

7 december 2007

Dostojanstvo in pravica za vse nas

»Dostojanstvo in pravica za nas vse« krepi vizijo Splošne deklaracije o človekovih pravicah (SDČP) kot obvezo za splošno dostojanstvo in pravico. To ni razkošje ali seznam želja. SDČP in njene temeljne vrednote – prirojeno dostojanstvo človeka, nediskriminacija, enakost, pravičnost in splošnost – se nanašajo na vsakogar, vedno in povsod. Deklaracija je univerzalna, trajna in močna – torej je živeč dokument, ki zadeva vs enas.

Obveza

V postopek pisanja SDČP so bili vključeni predstavniki vseh regij. Vključeval je navdih vrednot, sistemov verovanja in političnih tradicij različnih kultur in družb sveta. Deklaracija, ki so jo prvotno sprejele države vsega sveta kot »skupni standard napredka za vse ljudi in narode«, je postopno postala sprejeta kot temeljno pravilo človekovih pravic, ki jih morajo spoštovati vsi. Do danes so SDČP sprejele vse države ter znova in znova potrdile svojo obvezo za zagotovitev temeljnih pravic, ki so v njej zapisane.

Z leti je bila ta obveza prevedena v zakonodajo, s pomočjo katere so človekove pravice določene in zagotovljene. SDČP je postala navdih za številne mednarodne sporazume in deklaracije o človekovih pravicah, regionalne konvencije in tudi nacionalne ustave. Ta obilna zbirka prava človekovih pravic predstavlja dogovor med vladami in državljani.

Dostojanstvo

SDČP zahteva izpolnjevanje osnovnih človekovih potreb in priznava nedeljivost in medsebojno odvisnost vseh človekovih pravic, pa naj so to državljske in politične pravice, kot so pravica do življenja in svoboda izražanja, ali pa ekonomske, socialne in kulturne pravice, kot so pravica do dela, socialne varnosti in izobrazbe. Izboljšanje ene pravice prispeva k napredovanju ostalih. Podobno tudi prikrajšanje za eno škoduje ostalim pravicam. Izpolnjevanje in upravičenost do vseh človekovih pravic sta ključna za dostojanstveno življenje.

Trajna pomembnost deklaracije je še bolj jasna če prisluhnemo navadnim ljudem. Ko je Svetovna banka ob koncu 90. let izvedla raziskavo z naslovom »Glasovi revnih«, v okviru katere se je pogovarjala z več kot 80.000 ljudmi po vaseh in lokalnih skupnostih o njihovih vrednotah, potrebah in največjih željah, so se rezultati brali kot seznam osnovnih pravic iz SDČP.

Pravica

SDČP v uvodu razglša, da je »priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu.« To je bila prva in je še vedno najpomembnejša izjava o pravicah in svoboščinah nas vseh kot človeških bitij, brez kakršnegakoli razlikovanja.

Osnovna načela človekovih pravic, kot so univerzalnost, medsebojna odvisnost, nedeljivost, enakost in nediskriminacija, ki so bila prvič zapisana v SDČP, so ključna za dosego pravice. Nediskriminacija je postala eno najpomembnejših načel prava človekovih pravic. To načelo je prisotno v vseh pomembnih sporazumih o človekovih pravicah in predstavlja osrednjo temo nekaterih med njimi kot so Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in Konvencija o pravicah invalidov. SDČP je spodbudila in zagotovila navdih za obilno zbirko mednarodnih sporazumov, katerih namen je okrepiti in zaščititi človekove pravice.

Mi vsi

SDČP pripada nam vsem. Ne glede na to, kje živiš, koliko denarja imaš, katere vere si ali kakšna so tvoja politična stališča – SDČP se nanaša nate. SDČP je bila tista, ki je pred skoraj 60 leti prva vzpostavila to, kar so sčasoma postale splošne vrednote – da so človekove pravice prirojene vsem in da zadevajo celotno mednarodno skupnost. Človekove pravice so zadeva vsakogar.

Nazorno zgradbo mednarodnih človekovih pravic, ki jo je omogočila SDČP, moramo slaviti. Vendar je vse človeštvo še vedno ne uživa enako. Kot imetniki pravic moramo SDČP posvojiti in zahtevati njeno uresničevanje. Medtem ko so vlade primarno dolžne uresničevati in zaščititi vse človekove pravice, pa nedržavni akterji, drugi nosilci dolžnosti in vsi mi igramo pomembno vlogo pri zagotavljanju, da splošno uživanje človekovih pravic postane stvarnost. S pomočjo skupnih prizadevanj sistema Združenih narodov, njihovih mednarodnih in lokalnih partnerjev, nacionalnih prizadevanj in sodelovanjem ljudi iz različnih kotičkov sveta lahko resnično razmišljamo o »dostojanstvu in pravici za vse nas«.

* * * * *